

APSTIPRINĀTS
ar akciju sabiedrības "LatRailNet"
2023.gada 26.aprīļa padomes sēdes
lēmumu Nr. JALP-1.6/18-2023
(prot. Nr. JALP-1.5/6-2023)

Akciju sabiedrības "LatRailNet"
risku vadības politika

1. Definīcijas

- 1.1. LRN vai Sabiedrība – akciju sabiedrība "LatRailNet";
- 1.2. LRN struktūrvienība – LRN struktūrvienība atbilstoši LRN organizatoriskajai struktūrshēmai;
- 1.3. risku vadītājs – ar LRN valdes lēmumu noteikts LRN darbinieks vai ārpakalpojuma sniedzējs, kas saskaņā ar šo Politiku nodrošina LRN risku vadības procesa pārvaldību;
- 1.4. risku uzraugs – ārpakalpojuma sniedzējs, kas veic risku vadīšanu tādās risku jomās, kas noteiktas Politikas 9.punktā;
- 1.5. risku īpašnieks – LRN struktūrvienība, kas ir atbildīga par risku vadīšanu savā atbildības jomā saskaņā ar Risku vadības rokasgrāmatu;
- 1.6. neatkarīgs eksperts – ārpakalpojumu sniedzējs, ar kuru LRN ir noslēgts līgums un kurš ir neatkarīgs no pirmā, otrā un trešā aizsardzības līmeņa;
- 1.7. Politika – šī LRN risku vadības politika;
- 1.8. risks – potenciāls vai eksistējošs notikums, kas varētu kavēt vai liegt sasniegt LRN stratēģijā noteiktos mērķus un/vai radīt zaudējumus un/vai citādi negatīvi ietekmēt LRN darbību;
- 1.9. risku vadība – vienotas risku vadības darbību organizēšanas, risku identificēšanas, risku novērtēšanas, reģistrēšanas, risku mazināšanas un kontroles pasākumu noteikšanas un īstenošanas, risku ziņošanas, kā arī risku vadības uzraudzības process;
- 1.10. riska mazināšanas un kontroles pasākumi – pasākumi, kas tiek īstenoti, lai mazinātu identificēto risku iestāšanās iespējamību un potenciālās sekas vai nepieļautu to līmeņa pieaugumu;
- 1.11. ISO – *International Organization for Standardization* – Starptautiskā Standartizācijas organizācija;
- 1.12. OECD – *Organisation for Economic Co-operation and Development* – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija;
- 1.13. Risku tolerance – risku apjoms, ko LRN ir gatava pieņemt, lai sasniegtu tās noteiktos mērķus, apzinoties, ka ne visus riskus ir iespējams mazināt un ka noteiktu risku tālāka mazināšana var nebūt lietderīga;
- 1.14. Risku apetīte – vēlmes līmenis uzņemties risku (angl. – *risk appetite*);
- 1.15. ITTPAS – VAS "Latvijas dzelzceļš" pieteikumu apstrādes sistēma *JIRA*.

2. Politikas mērķis

- 2.1. Politikas mērķis ir vienotas prasības risku vadībai atbilstoši starptautiskajiem standartiem, labai korporatīvai praksei un Latvijas Republikas tiesību aktiem.

3. Politikas darbības joma

- 3.1. Politika nosaka risku vadības pamatprincipus un atsevišķus risku vadības procesa elementus LRN, kā arī nosaka risku vadības pārvaldības struktūru.
- 3.2. Politika ir saistoša LRN padomei un valdei, LRN struktūrvienībām un to darbiniekiem. LRN Juridisko un administratīvo lietu pārvalde ir atbildīga par Politikas principu ieviešanu LRN noslēgtajos līgumos ar risku uzraugiem, neatkarīgiem ekspertiem un ārpakalpojumu sniedzējiem, ja saistībā ar attiecīgo pakalpojumu sniegšanu ir identificēti riski.

4. Risku vadības pamatprincipi

- 4.1. LRN īsteno uz COSO modeļa balstītu risku vadību, kas ir vienkāršots atbilstoši uzņēmuma lielumam un nospraustajam riska vadīšanas brieduma līmenim.
- 4.2. Risku pārvaldības process tiek īstenots ITTPAS.
- 4.3. Risku vadība LRN tiek ieviesta un īstenota, ievērojot, ka:
 - 4.3.1. LRN darbība un mērķu sasniegšana ir saistīta ar riskiem;
 - 4.3.2. sistēmiska risku vadība veicina LRN mērķu sasniegšanu, mazina risku iestāšanās varbūtību un/vai ietekmi vai nodrošina, ka šī riska varbūtība un/vai ietekme nepieaug;
 - 4.3.3. efektīva risku vadība ļauj savlaicīgi paredzēt un novērst potenciālu kaitējumu LRN reputācijai, finanšu situācijai un operatīvajai darbībai, kā arī ļauj nodrošināt atbilstību tiesību aktu prasībām un labas pārvaldības praksei.
- 4.4. Risku vadības process ir nepārtraukts un regulārs stratēģiskas nozīmes process LRN.
- 4.5. Risku vadība tiek plānota, ieviesta un pilnveidota atbilstoši LRN vidēja termiņa darbības stratēģijai.
- 4.6. Risku vadība LRN tiek nodrošināta trīs aizsardzības līnijās:
 - 4.6.1. Pirmā aizsardzības līnija – ir pastāvīga risku pārvaldība LRN operacionālajā darbībā un ikdienas lēmumu pieņemšanā, kas nodrošināta ar ITTPAS, Sabiedrība formalizē riska īpašnieku izglītošanu, informācijas sniegšanu un sistemātiski veic darbinieku snieguma risku vadībā novērtējumu.
 - 4.6.2. Otrā aizsardzības līnija: ietver risku pārvaldības uzraudzību, risku pārvaldības sistēmas izstrādi un uzturēšanu, ko veic risku vadītājs.
 - 4.6.3. Trešā aizsardzības līnija: neatkarīgu pārlicību nodrošina ārpalpojuma speciālisti atbilstoši risku ikgadējam auditu plānam, ko apstiprina LRN padome.
 - 4.6.4. Rīka vadības procesam izdala atsevišķu lietu nomenklatūras lietu. Dokumentu reģistrācijas, glabāšanas un iznīcināšanas kārtību lietā ierosina risku vadītājs.

5. Risku klasifikācija

- 5.1. LRN valde definē un analizē iekšējos un ārējos notikumus, kas ietekmē Sabiedrības mērķu sasniegšanu. Sabiedrība kā notikumus identificē gan riskus, gan iespējas. Riski tiek novērtēti raksturīgā un atlikušā riska ziņā.
- 5.2. Risku vadītājs, balstoties uz Stratēģijā noteiktajiem attīstības virzieniem, veic risku identificēšanu, iedala tos kategorijās, kurās apvieno pēc potenciālajām sekām līdzīgus vai radniecīgus riskus.
- 5.3. Risku vadītājs katrai risku kategorijai identificē risku īpašniekus un/vai risku uzraugus.
- 5.4. Risku īpašnieki un/vai risku uzraugi savā atbildības jomā identificē riskus attiecīgajā risku vadītāja iedalītajā risku kategorijā un nodod tos novērtēšanai un turpmākai iekļaušanai risku reģistrā risku vadītājam.
- 5.5. Risku vadītājs risku klasifikatoru, risku reģistru un risku vadības procesu iekļauj LRN Risku vadības rokasgrāmatā.

6. Risku vadības procesa galvenie soļi:

- 6.1. Risku vadības process, kurus risku vadītājs iekļauj un apraksta LRN Risku vadības rokasgrāmatā, sastāv no šādiem galvenajiem soļiem:
 - 6.1.1. Risku identificēšana;
 - 6.1.2. Risku novērtēšana;
 - 6.1.3. Risku mazināšanas un kontroles pasākumu noteikšana un īstenošana;
 - 6.1.4. Risku ziņošana;
 - 6.1.5. Risku reģistrs un tā uzturēšana.
- 6.2. Risku identificēšana ir nepārtraukts process LRN, ko ikdienā veic LRN struktūrvienību darbinieki arī ārpus risku vadītāja uzdevumiem, īpaši ņemot vērā, pieņemot lēmumus par būtisko funkciju veikšanu:
- 6.3. Risku novērtēšana ir process, kurā izvērtē riska potenciālo ietekmi un riska iestāšanās varbūtību, tādējādi nosakot būtiskos riskus LRN;
 - 6.3.1. Risku priekšnovērtēšanu veic risku īpašnieki savas atbildības jomas ietvaros;
 - 6.3.2. Risku vadītājs pārbauda risku vērtējumus un var pamatoti ierosināt vērtējumu izmaiņas;

6.4. Risku mazināšanas un kontroles pasākumi ir aktivitāšu kopums, kas tiek īstenots, lai pārvaldītu identificētos riskus;

6.4.1. Risku vadītājs, pamatojoties uz risku īpašnieku un risku uzraugu priekšlikumiem, risku mazināšanas un kontroles pasākumus ievieš atkarībā no risku novērtējuma rezultātiem un definētās risku tolerances vai apetītes LRN Risku vadības rokasgrāmatā. Risku vadītājs pārrauga risku mazināšanas un kontroles pasākumus;

6.4.2. Risku īpašnieki un risku uzraugi plāno un īsteno risku mazināšanas un kontroles pasākumus LRN.

6.5. Risku ziņošana ir process, kurā iesaistās risku īpašnieki atbildības jomas ietvaros. Risku ziņošana ietver gan ikdienas komunikāciju starp LRN struktūrvienību darbiniekiem un risku īpašniekiem, gan noteiktos regulāros pasākumus saskaņā ar Risku vadības rokasgrāmatu.

6.6. Politikas 11.1.punktā norādīto risku ziņošana notiek atbilstoši Eiropas Savienības un Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām vai saskaņā ar tām pieņemtajiem LRN iekšējiem normatīvajiem aktiem, bet vienlaikus risku uzraugs sniedz informāciju par risku reģistrā ietvertajiem to atbildības jomā esošajiem būtiskajiem riskiem vai to grupām, kā arī apkopojošu informāciju par to mazināšanas un kontroles mehānismiem, izmaiņām tajos un notikušajiem incidentiem risku vadītājam, ja tādi ir konstatēti.

7. Risku reģistrs:

7.1. Risku vadītājs nosaka risku reģistra formu un pēc nepieciešamības aktualizē Risku vadības rokasgrāmatā;

7.2. Risku vadītājs risku reģistru uztur un regulāri atjauno, pamatojoties uz pieejamo no risku īpašniekiem un risku uzraugiem informāciju un norādēm, piemēram, informāciju par incidentiem, izmaiņām saistošajos normatīvajos aktos, saņemtajiem ziņojumiem, kā arī konsultējoties ar risku īpašniekiem un risku uzraugiem.

7.3. Risku reģistrs glabājas ITTPAS un tajā tiek atzīmēta risku novēršanas un mazināšanas pasākumu izpilde.

8. Risku vadības procesa nodrošināšana

8.1. Risku apetīti definē LRN padome, bet riska toleranci nosaka LRN valde. LRN padome apstiprina Politiku un veic Politikas īstenošanas uzraudzību;

8.2. LRN valde:

8.2.1. ir atbildīga par risku vadības procesa izveidi LRN kopumā un risku vadības procesa darbību LRN. Apstiprina ar Politikas izpildi saistītos nepieciešamos dokumentus: LRN Risku vadības rokasgrāmatu un citus saistošus dokumentus, lai nodrošinātu risku vadības procesa nepārtrauktību, riska kultūras veidošanu un ievērošanu visās LRN aizsardzības līnijās;

8.2.2. ar LRN valdes lēmumu nosaka risku vadītāju;

8.2.3. atbilstoši LRN Risku vadības rokasgrāmatā noteiktajai kārtībai izskata risku vadītāja sniegto ziņojumu par risku vadības procesa īstenošanu, tostarp ietverot ziņojumā priekšlikumus Politikā veicamajiem grozījumiem un risku tolerances definīcijas izmaiņām;

8.2.4. Politiku un ar to saistītās uzraudzības procedūras iekļauj LRN stratēģijas pasākumos. Pirms iekļaušanas LRN stratēģijas pasākumos valde nodrošina Politikas un ar to saistīto procedūru neatkarīgā eksperta novērtējumu;

8.2.5. atbilstoši LRN Risku vadības rokasgrāmatā noteiktajai kārtībai reizi gadā sniedz ziņojumu padomei par risku vadības procesa norisi un risku vadības plāna īstenošanu;

8.3. Risku vadītājs:

8.3.1. izstrādā, uztur un pēc nepieciešamības aktualizē LRN Risku vadības rokasgrāmatu;

8.3.2. uztur vienotu risku reģistru;

8.3.3. atbilstoši LRN Risku vadības rokasgrāmatā noteiktajai kārtībai:

8.3.3.1. reizi gadā sagatavo un sniedz ziņojumu LRN valdei par risku vadības procesa īstenošanu, tostarp ietverot ziņojumā priekšlikumus Politikā veicamajiem grozījumiem un risku tolerances definīcijas izmaiņām;

8.3.3.2. organizē darba grupas vai tiešas intervijas ar risku īpašniekiem un risku uzraugiem ar mērķi identificēt un novērtēt jaunus riskus, kā arī pārvērtēt jau identificētos un risku reģistrā iekļautos riskus;

8.3.3.3. pēc nepieciešamības pieprasa informāciju no risku īpašniekiem un risku uzraugiem par būtisko risku pārvaldību, to mazināšanas un kontroles mehānismu darbību un šajos riskos notikušajiem incidentiem, un riska indikatoru izmaiņām;

8.3.3.4. pēc LRN valdes norādījuma vai pēc savas iniciatīvas, pamatojoties uz risku īpašnieku un risku uzraugu sniegto informāciju noteiktās risku jomās, veic noteiktu risku mazināšanas un kontroles pasākumu efektivitātes izvērtējumu, nepieciešamības gadījumā sniedzot priekšlikumus risku īpašniekiem šo pasākumu pilnveidei.

8.4. Risku uzraugi:

8.4.1. pilda atsevišķus otrās aizsardzības līnijas pienākumus Politikas 9.punktā noteiktajās jomās saskaņā ar tās regulējošiem ārējiem normatīvajiem aktiem;

8.4.2. nodrošina būtisko risku novērtēšanu un risku vai risku grupu iekļaušanu risku reģistrā;

8.4.3. atbilstoši LRN Risku vadības rokasgrāmatā noteiktajam sniedz risku vadītājam apkopojošu informāciju par risku vadības norisi savās jomās risku vadītāja norādītajos termiņos.

8.5. Risku īpašnieki:

8.5.1. savas atbildības jomas ietvaros pilda pirmās aizsardzības līnijas pienākumus risku vadības procesā;

8.5.2. atbilstoši LRN Risku vadības rokasgrāmatas noteiktajam savas kompetences ietvaros sagatavo informāciju, ziņojumus un sniedz priekšlikumus jautājumos, kas saistīti ar risku vadības procesu ITTAP;

8.5.3. ievēro LRN Risku vadības rokasgrāmatā noteikto rīcību gadījumos, kad identificētās risku pārvaldības problēmas nevar tikt atrisinātas savas struktūrvienības ietvaros;

8.5.4. atbilstoši LRN Risku vadības rokasgrāmatas noteiktajam sniedz informāciju par savā kompetencē esošo risku vadības procesu un sniedz priekšlikumus to pilnveidošanai;

8.5.5. risku mazināšanas un kontroles pasākumu noteikšanā un īstenošanā, kā arī incidentu ziņošanā risku īpašnieki ievēro attiecīgajā darbības jomā spēkā esošos iekšējos normatīvos aktus.

9. LRN neatkarīgais eksperts

Pilda trešās aizsardzības līnijas funkcijas risku vadības jomā.

10. Risku tolerance

10.1. Risku toleranci definē LRN valde, apstiprinot risku vadītāja priekšlikumus LRN Risku vadības rokasgrāmatā.

10.2. Par prioritāru risku uzskatāms satiksmes drošības apdraudējums neatkarīgi no konkrētu risku vērtējumiem un veiktajiem kontroles pasākumiem. Risku vadītājs LRN Risku vadības rokasgrāmatā nosaka risku vērtēšanas skalu un tajā pieņemamu tolerances līmeni, nosakot, vai ir veicami obligāti kontroles pasākumi, novēršama riska iestāšanās, tiek veikta riska uzraudzība un attiecīgi veikti citi riska novēršanas, mazināšanas un kontroles pasākumi.

11. Politikas specifiskie izņēmumi

11.1. Jomās, kurās risku vadības procesi LRN ir nodrošināti atbilstoši ārējos normatīvajos aktos noteiktajam regulējumam, Politika un uz tās pamata izdotie dokumenti ir saistoši tiktāl, cik nav tiem pretrunā, tajā skaitā jomās:

11.1.1. Satiksmes drošība jeb dzelzceļa drošība;

11.1.2. Darba aizsardzība;

11.1.3. Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju drošība;

11.1.4. Fizisko personu datu aizsardzība;

11.1.5. Krāpšanas, korupcijas, interešu konflikta, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju risku pārvaldīšana, iekšējās trauksmes celšanas sistēmas darbības nodrošināšana;

11.1.6. Kritiskās infrastruktūras drošība.

11.1.7. Par risku vadību 11.1. apakšpunktā norādītajās jomās ir atbildīgi risku uzraugi atbilstoši attiecīgajos ārējos normatīvajos aktos noteiktajam (attiecīgajā brīdī spēkā esošajā redakcijā vai saskaņā ar dokumentiem, kas tos aizstāj), taču uz tiem pilnā mērā attiecas šajā Politikā un uz tās pamata izdotajos dokumentos noteiktā kārtība par attiecīgo risku vai riska grupu iekļaušanu risku reģistrā un pienākums savlaicīgi sniegt nepieciešamo informāciju risku vadītājam ziņojumu sagatavošanai LRN valdei – ciktāl šīs informācijas saturs un apjoms nav pretrunā attiecīgajos ārējos normatīvajos aktos iekļautajam regulējumam.

12. Saistītie dokumenti

- 12.1. LRN vidēja termiņa darbības stratēģija.
- 12.2. LRN organizatoriskā struktūra.
- 12.3. LRN Risku vadības rokasgrāmata.
- 12.4. uz Politikas pamata izdotie tiesību akti (valdes lēmumi u.c.)
- 12.5. LRN biznesa ētika.

13. Politikas nodrošināšanas kontroles mehānisms

- 13.1. Politika un uz tās pamata izstrādātie un apstiprinātie dokumenti tiek pārskatīti un aktualizēti atbilstoši LRN Risku vadības rokasgrāmatā noteiktajam, lai nodrošinātu atbilstību LRN vidēja termiņa darbības stratēģijai, ārējiem un iekšējiem normatīvajiem aktiem un starptautiski atzītiem standartiem (piemēram, ISO 31000:2018 „Riska pārvaldība – principi un vadlīnijas”, ISO/IEC 27001 un OECD vadlīnijām), tāpat arī nodrošinātu atbilstību LRN risku videi un kultūrai.
- 13.2. Risku vadītājs sniedz priekšlikumus LRN valdei attiecībā uz nepieciešamajiem grozījumiem Politikā un uz tās pamata vai saistībā ar to izdotajos LRN dokumentos, ja tādi nepieciešami risku vadības procesa uzlabošanai un atbilstoši LRN Risku vadības rokasgrāmatā noteiktajam virza tos apstiprināšanai LRN valdē. Attiecīgi Politikas grozījumus valde iesniedz apstiprināšanai padomē.
- 13.3. Risku vadītājs informē LRN valdi par Politikas īstenošanas gaitu un rezultātiem, kā arī sniedz citu informāciju, kas LRN valdei nepieciešama tā pienākumu pildīšanai saskaņā ar šo Politiku.
- 13.4. Informācija par risku vadību publiskojama gada pārskata vadības ziņojumā.
- 13.5. Trauksmes celšana – jebkurš LRN darbinieks drīkst anonīmi paziņot LRN valdei vai padomei par iespējamiem riskiem, izmantojot trauksmes celšanas līdzekli LRN mājas lapā www.lrn.lv vai nosūtot padomes sekretārei uz e-pastu inga.strauta@lrn.lv. Valde vai padome izvērtē visus saņemtos paziņojumus tuvākajā valdes vai padomes sēdē, vai arī sasaucot ārkārtas valdes vai padomes sēdi.

Dokuments satur laika zīmogu un to ar drošu elektronisko parakstu ir parakstījuši:

AS "LatRailNet" valdes priekšsēdētāja J.Hudenko – **skat. sertifikātu**
AS "LatRailNet" valdes loceklis G.Lapiņš – **skat. sertifikātu**